

С. Паламар, студентка бакалаврату
О. Бабелюк, д-р філол. н., проф.
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ ЕКОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ

Сьогодні в лінгвістиці багато уваги приділяють термінам як важливій частині наукового спілкування. Особливо важливим є переклад екологічної термінології, адже ця сфера тісно пов'язана з глобальними проблемами, міжнародною співпрацею та ідеями сталого розвитку. Термінологічна точність і лексична відповідність є необхідною умовою для ефективної комунікації між фахівцями різних країн, особливо в умовах глобалізації екологічного дискурсу. Екологічна термінологія охоплює широкий спектр понять, що стосуються як природних процесів, так і антропогенних впливів. У її межах виокремлюються такі групи термінів:

- Кліматичні (*climate change, global warming*);
- Біологічні (*biodiversity, keystone species*);
- Географічні (*deforestation, wetland*);
- Антропогенні (*pollution, acid rain*).

Структурно екологічні терміни поділяються на прості (*pollution*), похідні (*deforestation*), складні (компаунди — *carbon footprint*) та терміни-словосполучення (*protected area*). Окрему групу становлять неологізми, що активно поповнюють англomовну екологічну термінологію: *upcycling, greenwashing, rewilding*. Такі одиниці вимагають адаптації або калькування в українській мові. Наприклад, термін *greenwashing* доцільно перекладати як «екологічне введення в оману» або «зелене прикриття», з обов'язковим поясненням, оскільки прямого відповідника в українській мові він не має. У таких випадках перекладач повинен обирати найбільш доречну стратегію перекладу: калькування (*climate change* → *зміна клімату*), транслітерацію (*ecosystem* → *екосистема*), описовий переклад (*protected area* → *об'єкт ПЗФ*), або адаптацію до українського контексту (*greenwashing* → *екологічне прикриття*). Найбільші труднощі виникають тоді, коли український еквівалент повністю відсутній. У таких ситуаціях слід створювати описовий або адаптований варіант з урахуванням мовної норми, жанру й комунікативної мети тексту. Водночас потрібно уникати кальок, що можуть спотворити зміст. До основних викликів перекладу екологічної термінології належать:

- Відсутність відповідників;
- Семантичні зміщення;
- Термінологічна варіативність;
- Неологізми.

Попередньо виконаний семантичний аналіз екотермінів показує, що багато з них мають вузькоспеціалізоване значення (*niche, sink, footprint*) або є полісемічними (*waste, conservation, impact*). Наприклад, *sink* у побутовому вжитку означає «умивальник», а в екологічному дискурсі — «поглинач вуглецю». Термін *conservation* у поєднанні з *wildlife* перекладається як «охорона дикої природи», а з *water* — як «збереження водних ресурсів». Тобто значення змінюється залежно від контексту.

Стандартизація екологічної термінології значною мірою ґрунтується на міжнародних джерелах, зокрема документах ООН та ЄС, де фіксуються усталені переклади термінів. Жанрова специфіка впливає на вибір еквівалента: у наукових текстах важлива точність, у публіцистиці можливі варіанти. Переклад таких термінів вимагає міждисциплінарного підходу та використання авторитетних джерел, зокрема IATE та FAO Term Portal.

Застосування таких ресурсів дозволяє перекладачеві забезпечити термінологічну точність, відповідність міжнародним стандартам і ефективну міжмовну комунікацію в екологічному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Основи української термінології. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 1994.
2. Крижанівська А.В., Симоненко Л.О., Панько Т.І. Термін і поняття в науці. – Київ: Наукова думка, 1984.
3. Добровольська С., Опір М., Панчишин С. Англо-український словник з екології та природокористування. Частина I (231 с.). – Львів, 2022.
4. Добровольська С., Опір М., Панчишин С. Англо-український словник з екології та природокористування. Частина II (161 с.). – Львів, 2023.